

enkrat obravnava, in to na škodo sovražnika Slovencev — Mravlaga! No, radi tega je velika jeza med Tevtoni pri Sv. Lenartu, vsi nosijo glave, kakor poparjeni. Niti dr. Wittermann, nekje v tevtonskih šumah rojeni odvetnik, mu ni mogel pomagati iz »luže v mlako, a iz mlake na trato«. Vidite, kako se svet suče! Gospod Mravlaga bojda ima vse postave v mezincu, ali tukaj je enkrat — pogorel pri postavah, ko ni vedel, da ne sme nikogar — žaliti.

Cerkvene zadeve.

Prelat Fran Kosar.

(Dalje.)

Kakor so nekdaž apostoli zapeli zahvalno pesem, ko so bili pri zadnji večerji posvečeni v mašnike, tako je tudi duša Kosarjeva vesela popevala ves pot, ko se je vračal domov v Braslovče. Materino srce pa doma ni moglo čakati ljubljenega svojega sinka; dnevi so jej bili daljši, nego ob kresu. Kolikokrat je odprla vrata ter stopila na prag, da pogleda tja po cesti, ali se že vrača odkod ljubček njenega srca. Ko pa mati zagleda mladega novomašnika, ulijejo se jej solze veselja, z odprtimi rokami hiti mu nasproti ter ga goreče objame in poljubi, in tudi oče, da-si mož, težko prikriva solze.

V svoji ponižnosti mislil je Kosar novo sv. mašo celo na tihem opraviti. Temu pa odločno oporekajo stariši in tudi dekan Mih. Stojan povzdigne svoj glas, rekoč: »Vaše nove sv. maše naj se ne veselijo samo angelji v nebesih, veselijo se je hočemo tudi jaz in moji ljubi župljani.« Tej želji je Kosar ustregel in obhajala se je prav svečano primicija.

Pri novi sv. maši stopili so na leco, Mih. Piki, spiritual primicijanta, in so v navdušeni besedi preslavljali mladega duhovnika bistro glavo in bogoljubno srce. Spiritual je s tem, da je sam prevzel slavnostni govor, hotel prav gotovo odlikovati vrlega svojega gojenca.

Gostija vršila se je v župnijskem hramu, kjer je blagi gospod dekan pogostil primicijanta, duhovščino in vse druge povabljenе goste. Tisto nedeljo bilo je ljubo veselje v Braslovškem farovžu doma. Ko mlajšim gostom rujno vino razgreje kri in tudi noge vznemiri, zvabijo skrivoma godce v posamezno sobo in se ondi začnejo vrteti. Toda moder gospodar ima povsod svoje oči: gospod dekan se prikaže med vratmi. Plesalcem odrevene noge in godcem sapa odreče; godci in plesalci so polagoma in posamezni prihajali iz obednice, ali nazaj so jo v »šoku« in naglo primahali.

Tako je pač prav, ako se na primiciji gostija v župnijskem hramu napravi in opravi; ako pa imajo stariši in sorodniki za čim, da napravijo še doma sosedom gostijo, in če prav tudi postavijo zeleno utico, da se v njej veselijo, tudi to staro navado slovenskega ljudstva odobrujemo; samo naj bi gostija ne bila na skrbi novomašnika, ki mora čas pred svojo prvo sv. mašo pač bolje porabiti, nego da skrbi gostom svojim za vilice in sodčke.

Po primiciji Kosar nekoliko dnij počiva pri svojih stariših, potem pa se 15. oktobra 1846 veselega srca preseli v Poličane, kakor sejavec, ki gre sejati dobrega semena. Ko mu dekan izroči dekret, reče mu: »Tukaj imate svoj kos kruha; Kosar ga vzame, rekoč: »Ljubi Bog mi ga blagoslovi!«

Mladi duhovnik je kar gorel za čast božjo in ves navdušen za izveličanje duš stopil je na ogon, ker žetev bila je velika, plantea ljubezna še ga pa priganja. Po besedah sv. apostola¹⁾ so darovi mnogoteri, katere sv.

Duh deli duhovnikom, in imajo torej nekateri posebno veselje do šole, drugi do spovednice, tretji do drugih opravil; o Kosarju je pa res težko povedati, katero duhovno opravilo je opravljal z večjim veseljem, vendar to slobodno trdimo, da je imel Kosar od Boga zlasti dar jezika, dar »besede modrosti«. Tega talenta pa on ni zakopal, nego vse življenje kupčeval je z njim, da ga je mogel ob koncu življenja z lepim dobičkom vrniti svojemu Gospodu. Njegova beseda je bil kakor svetel meč, ki ni utegnil rjaveti, ker ga je vedno in pri vsaki priložnosti zmagovito sukal nad glavami sovražnikov sv. cerkve in slovenskega naroda. Lesk in blesk tega meča je marsikateremu nasprotniku jemal oči, da jih je moral pobesiti ter zmagan gledati v tla. Oznanjevali božjo besedo, bila je Kosarju najprva skrb — principalissimum officium¹⁾ — kakor vsakemu gorečemu dušnemu pastirju.

Ne moremo si kaj, da bi tukaj ne posneli nekoliko njegovih dovršenih pridig, ki jih je govoril na prvi svoji kaplaniji; ker hvalijo iskrenega pridigarja, ki je svojim ovčicam ponujal sv. resnice že tistokrat v gladki slovenski besedi.

Govoreč od božjega poklica v zakonski stan, pravi: »Navajen sem, če kaj posebno žalostnega vidim, slišim ali zvem, da rad sam pri sebi premišlujem, odkod to ali ono izvira, in kakošne vzroke ta ali ona prikazen ima. In kar sem v poprejšnjih letih že pogosto videl, slišal in bral, sem se v tem kratkem času, kar sem v v duhovskem stanu, še posebno prepričal, da je nesrečnih, žalostnih zakonov zelo veliko, prav srečnih, veselih pa jako malo. To mi je, da vam resnico povem, prav težko djalo, ker se mi sploh vsak usmili, katerega vidim, da je nesrečen. Zato sem tudi že večkrat sam pri sebi premišljeval, kakošni uzroki bi vendar utegnili temu biti, da je zakon, katerega je Bog slabemu človeku v pomoč in srečo postavil, tolikim ljudem le v nesrečo — časno in večno?« ...

»Vsak — zaročenec — mora se vsaj v takih okoliščinah znati, da vé, s čem bo ženo in otroke, tudi če bi bolezní prišle, ali na starost preživil. Kdor se tje v en dan ženi iz gole mesene slaje in se le na Boga in dobre ljudi zanaša, stopi nepoklican v zakonski stan. Ljudstva je že dosti na svetu, beračev nam tudi ne manjka; in ravno taki zakoni nam množijo število beraških, potepenih, tatvinskih in nesrečnih ljudij, kar nikakor ne more biti po božji volji ...«

»Kratka je v zarokih zмотa, pa dolga je v zakonu sirota ... Nikakor ni treba že leta in leta pred zakonom znanja imeti. V deviškem stanu brez vsega znanja le za Boga deviško živi, vse drugo pa prepusti božji previdnosti, on ti bo tvojega namenjenega našel in dal. Dekle, ki je samskega stanu trudno in le po zakonu hrepeni, kakor žejen po vodi, in kakor pajek muham, mladeničem mreže nastavlja samo, da bi katerega ujela, zadnjič ravno tistega iztekne, kateri ji prav do čistega oči izbrise; — in mladenič, ki Boga za svet ne vpraša, ampak si išče nevesto le po nečisti slaji svojega grdega srca, poslednjič ravno tisto dobi, katera mu prav do hladnega groba župo vpiha. Zatorej: ne išči ti veliko, bo iskal Bog namesto tebe.«

»Popolnoma srečen pa ne boš, ali stopiš v zakonski stan ali v samskem ostaneš, zato ker polne sreče na tem svetu ni ... In vi, kateri niste poklicani v zakonski stan, bodite z menoj vred še toliko bolj veseli; zakaj koliko imenitnejše je solnce nad zvezdami, toliko imenitnejši je pred Bogom deviški čez zakonski stan!«

Prelepe besede je govoril tudi o vredni pripravi na zakonski stan:

»Bogu lepo služite, in ni dvoma, Bog vas bo pri-

¹⁾ I. Kor. 12.

¹⁾ Sv. Tomaž Akv.

peljal v vam namenjeni stan, in v pravem času bo tudi razsvetil vašo pamet in vam poslal take okoliščine, da boste lahko spoznali svojega bodočega zakonskega tovariša. Bolj vam je znano, kakor meni, pobožni poslušalci, da dolgo znanje, posebno grešno znanje redkokdaj srečen zakon za seboj pripelje, prav velikokrat pa nesrečnega, še večkrat pa celo nobenega... Ali hočete mar že zdaj, dokler še v prelepem deviškem stanu živite in še imate največ časa in priložnosti si za nebesa zakladov nabirati, ali hočete mar že zdaj svoje srce razklati in le polovico Jezusu dati? — ali ne zasluži križani Jezus celega? Zato vas še enkrat zarotim pri vsi ljubezni srca Jezusovega, katero je do zadnje kaplje svojo kri za nas prelilo, — raztrgajte še danes vse grešne zaveze, s katerimi ste se zoper voljo božjo in v veliko nevarnost svoje duše zavezali; in dokler v deviškem stanu živite, dajte celo srce Jezusu! Pobožne device! Jezus naj bo zdaj edini ljubej vaš; in vi mladeniči! ljubezen do Jezusa naj bo zdaj edina nevesta vaša. Tako bo srečen in poln zaslužnja pred Bogom vaš deviški stan, pa boste tudi vedno lepo pripravljeni na zakonski stan.

Mili darovi za družbo vednega čiščenja.
Devica Marija Snežna 4 fl., Sv. Štefan pri Celju 13 fl., Leskovec 11 fl., Zreče 8 fl. 22 kr., Škale 8 fl. 30 kr., Belevode 1 fl. 20 kr., Središče 3 fl. 40 kr., Sv. Lovrenc v Slov. gor. 12 fl.

Gospodarske stvari.

O gruškah in nekaj o jabelkih.

Sadna razstava nam je v Framu tudi kazala mnogotere gruške, ki so pa za kmetovalca manjše vrednosti ali porabnosti, ker hitreje zagnijejo in se težje zato prodajo. Priporočil nam je g. Stigler le nekatere sorte, ki ali lažje kupca najdejo, ali pa kmetovalcu dajejo dobro pijačo. Med drugimi omenim 1. Ozmico ali ozimnico — trdo zimsko gruško, ki do božiča zdrži; le-ta je zelena in je tat ne ukrade; ali pa ga takoj »zgriva«, ko ji zobe pokaže. 2. Dobra Lojzika, dolgorepna gruška, trpežna in okusna, kadar je obležana okoli pusta. 3. Cesarica je vsem znana in zelo priljubljena gruška, ki se že pred adventom použiti mora. 4. Dechantbirne — tehantska, je priporočbe vredna gruška, ki na prtljkoveu raste in dolgo počaka. 5. Tepka je nam kmetovalcem, ki potrebujemo pijače, posebno priporočena; rada rodi ter daje izvrstno kapljico.

Sicer sv. Miklavž, je djala neka gospodinja, druga leta jabelka in gruške deli le nekaterim, posebno pobožnim otrokom ali hišam; letos pa je ljubi Bog vsak grm v gošči okinčal s sadjem. Pri nas smo že sedem polovnjakov napravili lesnačevca, in za tri ga še pa bomo našmikal. Drugi hribovci so še na boljšem, ker so našli 14 do 20 polovnjakov zlatega gruševca. Vendar pa je še mnogo praznega prostora, kjer bi se lahko rastle na stotine grušek. Tudi poljanci so se začeli gibati, in marljivo sadna drevesa sadijo. Okoli Ptuja na produ so že lepe vrste jablan; seveda je bilo treba kamenje odstraniti. — Taka sadna drevesa so kinč za tvojo hišico, posebno oh cvetu in jeseni, ko so s sadom obložena; so korist za tvoj žep, kadar jih dobro prodaš in po sto goldinarjev za nje dobiš; so pa jabelka tudi zdravje za tvoj želodec.

Stari Rimljani so imeli prigovor: Od belice do jabelka — trajati mora imeniten obed. Prva skledica je bila polna beličic, jaje, ki so najtežnejša in težka jed

ali hrana tako, da z eno celi dan dobro prebiješ; so pa jako redivne; osebe, bolne na bledici, naj jih uživajo z luščinjem vred. Druga skleda je bila: črna župa, posebno pri Grčanih, podobna naši krvavi juhi ob času koline, v katero se zmečejo in prekuhajo ostanki mesa, krvi, repa, ušes. Rimljani so tudi radi uživali brinovke in zajca, po obednem listku Kvintilijana, ki pravi: Inter aves, si quis me iudice quaeret: turdus; inter quadrupedes, gloria prima — lepus. — Slavni Horacij še priporoča gubance: »Absorbere placentas«; — kar Slovenci tudi radi jemo. Tudi sladkega vinčka ni pomanjkavalo. Kadar so se vsega najedli in napili, prišla je posledna hrana — korpica jabelk, in vsak gost je radostno segal po njih, ker je vedel, da je sklep obedu, pa tudi zato, ker je poznal korist jabelka za nabasan želodec. Jabelko je zdrava jed: Razvedruje možgane, združi jetra, zdravi želodec, predrablja zaužite jedi, donese sladko spanje, daje čelustim prijeten duh, ujeda kiselino želodca, odpira črevo, žene vodo in zabrani pesek. Zato so oče Kneip neki grofici naročili, naj svoji deci vsak dan dá za vdansico ali malo južino — eno jabelko z olupjem vred.

Tako stori tudi ti; daj od shranjenih jabelk vsako večerko eno ali dve jabelki svojim otročičem, pa ne bodo trebušni, ne bledi; temuč veseli, zdravi, rudeči in pobožni bodo, ter Boga hvalili in sv. Miklavža častili, ki jim je letos toliko jabelk nanosil. S. G.

Sejmovi. Dne 10. novembra pri Sv. Martinu pod Vurbergom in na Ponikvi. Dne 12. novembra v Oplotnici, na Laškem, v Lipnici, Spodnjih Hočah, Ormožu, pri Sv. Mohoru, v Sromljah, v Smartnem pri Slov. Gradcu, pri Sv. Martinu na Paki, v Marenbergu in Stradnu. Dne 14. novembra v Imenem (svinjski sejem) Dne 15. novembra v Radgoni, na Vranskem, v Poličanah, Središču in na Bregu pri Ptuj (svinjski sejem).

Dopisi.

Iz Gornjega grada. (Blagoslovljenje novega oltarja in cerkveno petje.) Dne 4. nov. so blagoslovili pri Sv. Florijanu novi oltar naš vel. gosp. dekan in č. gosp. kaplan so opravljali potem službo božjo ter v jedrnatem govoru ljudstvu razložili pomen novo posvečenega oltarja. Za tem je sledila slovesna sv. maša, pri kateri se je popolnoma po liturgičnih ali cerkvenih določilih popevalo. Pel je dekanijski moški zbor pod vodstvom domačega orgljava: Tantum ergo, postavil Gross, in mašo, katero je zložil v čast sv. Jakoba A. Foerster. Pel se jo tudi koral, kakor zahteva sv. cerkev; med darovanjem okoli oltarja so se pa popevale slovenske skladbe domačih skladateljev. Vsak prijatelj cerkvene glasbe bi dotičnemu pevskeemu zboru hvalo izrekel, ako bi bil navzoč; kajti tako teške napeve dostajno izvajati, ni malenkost, posebno zaradi tega ne, ker se je moralo peti vse brez orgelj. Tukaj se usojam še dostaviti, da odide z novim letom tukajšni pevovodja B. v Regensburg, da se seznani bolj natančno z muziko starejših in novejših klasikov, posebno pa da si pridobi višje znanosti o gregorijanskem koralu, za katerega je ves vnet. Želimo mu, naj vrlo dovrši svoj enoletni šolski tečaj! Da pa ne pride sedanji dobro izveščani cerkveni pevski zbor v slabe roke, porok so nam vel. gosp. dekan. Naj bi se tudi po drugih krajih naše vladikovine zbirali v večjem številu pod pokroviteljstvom sv. Cecilije!

Iz Polič pri Gornji Radgoni. (Vprašanje.) Kdo je vendar tisti »Črnačnik« ki je v zadnji do-